

LOCAL GOVERNMENT IN INDIA WITH SPECIAL REFERENCE TO PUNJAB-I

Time : Three Hours

Maximum Marks : 100

Note :- Attempt *one* question each from Sections A, B, C and D carrying 15 marks each. Section E is compulsory consisting of 10 short answer type questions carrying 4 marks each.

Section-A

- I. Discuss the development of Local Government in India since independence. 15
 II. Examine the powers, functions and changing role of Deputy Commissioner. 15

Section-B

- III. Discuss the concept and significance of Panchayati Raj in India. 15
 IV. Discuss the main provisions relating to Gram Sabha under Punjab Panchayati Raj Act, 1994. 15

Section-C

- V. Discuss the composition, powers, functions and sources of income of Municipal Councils in Punjab. 15
 VI. Discuss the main features of 74th Constitutional Amendment Act. 15

Section-D

- VII. How the Commissioner of a Municipal Corporation is appointed? Discuss his powers, functions and position. 15

- VIII. How does State Government exercise control over Local Bodies in Punjab? 15

Section-E

- IX. Write short answers :

- (a) Define Local Government.
 (b) Write down any four features of 73rd Constitutional Amendment Act.
 (c) Write down the composition of Panchayat Samities in Punjab.
 (d) What are the functions of Zila Parishads in Punjab?
 (e) Write down the functions of Finance Commission in relation to Local Bodies.
 (f) What is the composition of District Planning Committee?
 (g) How is the Block Development and Panchayat Officer appointed?
 (h) Write a note on Nagar Panchayats.
 (i) What is the composition of Finance Commission for Local Bodies?
 (j) Write down the significance of District Planning Committee.

Punjabi Version

ਨੋਟ : ਭਾਗ A, B, C ਅਤੇ D ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ E ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4-4 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ-A

- I. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 15
 II. ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕੰਮ ਅਤੇ ਬਦਲਦੀ ਹੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15

ਭਾਗ-B

- III. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 15
 IV. ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮੁੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 15

ਭਾਗ-C

- V. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 15
 VI. 74ਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 15

ਭਾਗ-D

- VII. ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਉਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 15
 VIII. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦੀ ਹੈ? 15

ਭਾਗ-E

- IX. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

- (a) ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ।
 (b) 73ਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
 (c) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਲਿਖੋ।
 (d) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਿਲਾ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀ ਹਨ?
 (e) ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮ ਲਿਖੋ।
 (f) ਜਿਲਾ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀ ਹੈ?
 (g) ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
 (h) ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
 (i) ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀ ਹੈ?
 (j) ਜਿਲਾ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਲਿਖੋ।